

RESTAURATORSKI CENTAR LUDBREG

PROJEKT HRVATSKIH I BAVARSKIH STRUČNJAKA

Prva ideja o otvaranju centra rodila se tijekom ratne 1991. godine kada se javila potreba za hitnim uklanjanjem crkvenih i muzejskih umjetnina iz okupiranih i opustošenih područja Republike Hrvatske pa je tako tijekom ratnih godina, utočište u raznim depoima na području sjeverozapadne Hrvatske našlo više od 3000 evakuiranih umjetnina.

Na prijedlog Zavoda za zaštitu spomenika kulture iz Varaždina komisija za evakuaciju umjetnina iz ratom ugroženih područja tadašnjeg Republičkog zavoda za zaštitu spomenika kulture iz Zagreba obišla je dvorac Batthyany u Ludbregu koji se pokazao vrlo pogodan za smještaj i zaštitu ugrožene građe što zbog relativne očuvanosti same građevine, što zbog njenog velikog prostornog kapaciteta s oko 3500 m².

U tom presudnom trenutku važnu ulogu u svemu odigrala je Općina Ludbreg koja je cjelokupnu zgradu dvorca (izuzev prizemlja i 1. kata zapadnog krila - kapelica i još nekoliko prostorija u njejoj neposrednoj blizini) ustupila na besplatno korištenje u periodu od 25 godina, a služba zaštite spomenika kulture Republike Hrvatske se obavezala izraditi umjetničku topografiju ludbreškog kraja - projekt na kojem se počelo raditi u proljeće ove godine. Općina Ludbreg je ujedno donirala izvedbu kompletne infrastrukture (vode, plina, struje, telefona, kanalizacije) s priključcima.

Na projektu "Ratne bolnice za umjetnine" udružili su se tadašnje Ministarstvo kulture i prosvjete (kasnije ga od Ministarstva preuzima novoustrojena Državna uprava za zaštitu kulturne i prirodne baštine), Restauratorski Zavod Hrvatske i Državni zavod za zaštitu spomenika kulture Bavarске uz novčanu potporu biskupija München-Bamberg i Freising, Hypo-Kulturstiftung-a i Bayerische Staatskanzlei-a.

Prije konačnog ostvarenja ove ideje trebalo je napraviti opsežne pripreme radove što uključuje konzervatorska istraživanja građevine, izradu koncepta buduće radionice i arhitektonske projekte. Značajan za budućnost centra bio je posjet restauratora i konzervatora bavarskog Državnog zavoda za zaštitu spomenika kulture Hrvatskoj u studenom 1992. godine, nakon čega je u lipnju 1993. uslijedila donacija koja je sadržavala opremu za radionicu te knjižničku osnovu s oko 150 stranih stručnih knjiga i časopisa.

Restauratorski centar u Ludbregu smješten je u središnjoj zgradi kompleksa. Do sada je obnovljen veći dio prizemlja građevine gdje je smješteno skladište materijala i depoi, te južno i istočno krilo 1. kata s prostorijama restauratorske radionice, dokumentacije i administracije.

Sama radionica potpuno je opremljena za potrebe konzervatorsko - restauratorskih zahvata na drvenoj polikromiranoj plastici te slikama na drvu i platnu.

Planiraju se i daljnji radovi na cjelovitom uređenju dvorca za potrebe restauratorskog centra, a to uključuje radove na uređenju ostalog dijela 1. kata (sjeverno i zapadno krilo), te cijelog drugog kata - sve

1

2

1-4 Radni prostori Restauratorskog centra u Ludbregu (Foto: J. Škudar - RZH, Zagreb; 1995.)

3

4

za potrebe proširenja radionice i školovanja, dok se na trećem katu planiraju urediti spavaonice za gostujuće stručnjake i studente.

Svečano otvorenje Restauratorskog centra u Ludbregu upriličeno je 15. travnja 1994. godine. Djeluje u sklopu Restauratorskog Zavoda Hrvatske iz Zagreba, a osnovni zadatak mu je konzervatorsko - restauratorska zaštita evakuiranih umjetnina iz ratom ugroženih područja.

Do sada je kroz centar prošlo 40-ak domaćih i 10-ak stranih restauratora i studenata. Bavarska služba zaštite spomenika kulture je početkom ove godine osigurala stalnu nazočnost svojih stručnjaka kao strukturalnu i tehnološku pomoć, pa je tako već u periodu od veljače do rujna boravilo dvoje konzervatorskih savjetnika. Ostvarivanje slične suradnje sa stručnjacima iz Europe planira se i dalje s namjerom da se ona održi u kontinuitetu.

Do sada su obnovljena već dva oltara iz polovice 18. st. s pokupskog područja (okolica Siska) i to: glavni oltar (1743.g.) iz crkve Sv. Martina u Starom Brodu i oltar Sv. Ivana Krstitelja (1748.g.) iz crkve Sv. Ivana Krstitelja u Staroj Drenčini. Već duže vrijeme traju radovi na obimnom inventaru iz 2. pol. 18. st. crkve Sv. Marte Djevice u Šišincu (4 oltara i propovjedaonica).

Na oltarima iz Starog Broda i Stare Drenčine izvršen je kompletan konzervatorsko - restauratorski zahvat: od konsolidacije slikanog sloja, čišćenja površine i naslaga prljavštine i prašine, skidanja sloja do modelacije novih dijelova koji nedostaju do konačnog retuša. Na taj način se oltarima vratio cjelovit izgled, ali je sačuvan dojam starine. Za razliku od ovih oltara, crkveni inventar iz Šišinca zahtijevao je nešto složeniji pristup zahvatu, što zbog obimnosti materijala, što zbog stanja u kojem se nalazi.

Jedan od najvećih problema konzervatorskog zahvata drvene građe pohranjene u ludbreškom dvorcu, ali i na cjelokupnom evakuiranom materijalu, predstavlja crvotočnost drveta. Zbog toga su od početka rada centra vođeni razgovori o najprihvatljivijoj metodi zaštite drvene građe. Oni su konačno rezultirali prvim pokusom praktične primjene metode fumigacije dušikom u trajanju od tri tjedna održane u prostorijama centra. U toku su pregovori o trajnoj mogućnosti obavljanja ove učinkovite i ekološki prihvatljive metode zaštite drvene građe.

U okviru restauratorskog centra, nakon cjelokupne obnove zgrade dvorca, planiraju se mnoge aktivnosti kao što su:

- širenje polja djelovanja radionice - organizacija specijalističkih radionica za druge materijale (papir, etnografski, arheološki materijal i sl.),
- organizacija stručnih skupova, seminara i predavanja za početnike kao i za već iskusne restauratore,
- organizacija praktikuma u kojem bi mladi restauratori i studenti iz Hrvatske i svijeta imali priliku učiti radeći pod nadzorom iskusnih restauratora. To otvara mogućnost razmjene praktikanata s drugim školama i restauratorskim centrima u svijetu,
- organizacija izložbi o konzervatorsko - restauratorskim radovima na umjetninama i specifičnim tehnikama i metodama koje se pri tome koriste,
- formiranje centralne biblioteke sa stručnom konzervatorsko - restauratorskom literaturom za potrebe restauratora.
- projekt oživljavanja starih drvoprerađivačkih (stolarskog, tesarskog, drvorezbarskog) i metaloprerađivačkih (kovačkog i bravarskog) zanata kroz školovanje mladih.

Razvojem ovog Restauratorskog centra i širenjem njegovih aktivnosti stvorit će se uvjeti i za daljnji kulturni, turistički pa i gospodarski razvoj općine Ludbreg i šire regije.